

L' IGNORANCIA

REVISTA CRÓNICA

ORGA Y XEREMIES D' UNA SOCIEDAT DE MALLORQUINS.

A Palma, cada número. . . . 2 cèntims.
 Fora de Palma » . . . . 2 1/2 »
 Números atrassats » . . . . 4 »

Sonará cada dissapte, si té vent a sa flauta.

S'envian es números a domicili, tant a dins Ciutat com a ses Viles, pagant per adelantat a s'Administració (Cadena de Cort n.º 11), 1 pesseta a conta de 16 números.

SA TORNADA.

(CONTINUACIÓ.)

Quant es Vicari arribá a ca-séua, trobá En Miquèl tot concirós demanant amb afañy es resultat. Es Vicari ley contá tot amb una satisfacció imponderable.

En Miquèl y es Vicari passaren tota la santa nit asseguts a devòra es bufet. Una llumanera de llautó de quatre bléns, amb ventaya tota sizellada y una palanqueta amb tabach y papés de fumá, eran ets únichs objectes qu'estavan per demunt es bufet.

Es Vicari fé un xigarret y el doná a n' En Miquèl, demanantli, al mateix témps, que li contás lo que li havia succehit amb so témps de sa séua ausència. En Miquèl després qu'hagué encès es xigarret comensá sa narració d'aquesta manera:

—Jò y es méus companys férem un viatge molt bò de Ciutat a Barcelona. Barcelona es una població garrida y gran que no ley puch dí. Allá hey trobárem un sens fi de *quintos*, qu'en tot es camí de l'Havana, no féyan més que renegá y dí pèstes de Mallorca y de tots ets pòbles que no fossen de Catalunya. Mos deyan hiduhins y sauvalges y altres nòms per aquest estil; nòltros callavam y sofriam, sòls qualche vegada los feyem present qu'à Catalunya axí com a Mallorca si feya blat y òrdi.

Arribam a l'Havana y de còp en sèch mos separáren un per un vent y s'altre per s'altre. En dos dies aprenguérem quatre exercicis mels fets, y tot seguit, mos enviáren a operacions.

Sa caló que fá per aquella terra au-fega y engrogeix sa gent. Es nègres esclaus me féren llástima no tanta p'es séu coló, com per sa séua condició trista y vergoñosa.

Per allá s'hi fa bòn tabach, cacau, cañes-mèls y cocos y palméres.

Sa gent fiya de la terra es molt ves-siada y dexada a sí mateixa.

Me destináren a una compañía que

casi tots eran andalussos, y no los poria sufrí per embustersos y estufats, valga que tenia un sargent molt bòn subjecte y m'estimava molt. Jò he estat a moltes accions, me feriren nòu vegades y vatx guaená moltes de creus, sòls que no n'he duyta cap, perque les vatx vendre a un assistent andalus qu'encara que no havia sortit un sòl dia a operacions, les volia tení per quant arribaria a n'es séu pòble porè fé quatre boyades.

Vatx aplegá un amich que se cuydava d'escriure a mumare y que rebia ses cartes, les me llegia y me deya lo que li donava la gana. ¡Desgraciad d'homó que no sab de lletra! y qu'axí com jò, amb bona vista no hey vèu més enllá de dos dits d'es front!... Si me cás y Déu me concedeix infants, lo primé que faré d'enseñarlós, será sa Doctrina Cristiana, no de paraules, sinó de lletres.

Ydò com li anava diguent, aquest companny me va trahí. Me deya que tenia carta quant li convenia, y una vegada que li vatx doná un' unsa d'òr perque l'enviás a mumare al cap de témps me llegí una carta la qual deya que lo qu'havia enviat havia estat rebut amb molta d'alegría. A la fi vatx coneixa que m'enganava y el vatx dexá aná, encara que merexia un' altre cosa.

A n'aquest témps sa guerra s'estenia, es camins se feyan intransitables; fonch causa axò, qu'es corrèus anássen malament, ó per dí milló no poguéssen fé rès a causa de ses comunicacions. Jò vatx aprová unes quantes vegades es fé escriure, emperò ses cartes, ó no se movian d'allá ahont les escrivian, ó sa maleta queya en mans d'ets *insurreccions*. ¡Pòt pensá, señó Vicari! sa méua ánsia si comprèn lo trist qu'es es trobarsè lluny de ca-séua, pròp de la mòrt y en mitx d'un camp mal sá y casi sense assistència de ningú..... Però, rès es rès, si al cap y a la fi puch torná a veure sa casa ahont vatx néxa y mumare qu'es lo que més estim a n'aquest mon!

—Espera Miquèl, (digué es Vicari després d'havé escoltat amb atenció), tú tal vegada no sabs lo qu'hey ha: es téu germá Tòni morí....

—¡Còm! ¿Y qu'hem diu?

—Sí, fiyet méu, morí dos anys després que t'en váres essé anat, y justament, per aquell témps, rebérem una carta téua ó d'es téu companny que deya qu'estaves molt mal; no tornárem a sèbre rès, y creguérem de cèrt qu'havies mòrt. Per axò ta mare en lloch de reclamartè, demaná sa téua fè de mòrt, com era natural. ¡Fiy méu, Déu sab lo que fá!

Després de sa primera sorpresa que senti En Miquèl per sa mòrt d'es séu germá y aconhortat amb ses paraules d'es Vicari, preguntá:

—¿Y n'Isabèl?

—N'Isabèl se casa amb un carabine-ro, (respongué es Vicari.)

—¿Tan mateix?

—Sí, però jò m'pens que n'Isabèl no está per éll. A mí tampoch no m'fa gayre, un homo forasté que no sáben d'ahont vé, ni ahont vá! ¡Vaja no m'agrada y fòris!..... Jò crech qu'aquest matrimoni se desfará com una bombolla de sabó.

A n'aquest instant, es Vicari s'axecá y va aná a obrí una finestra que mirava a n'es camp.

S'auha havia sorprès sa conversa des Vicari y En Miquèl.

Es gallx cantavan alegres y atxaró-vits, y ets aucells obrian ets séus béchs daurats per amollá tendres y dolcíssimes cantarelles. Ses flors badavan ses fuyes y sa séua fragancia omplia de perfums s'aura puríssima. Sa roada, havia brufat de pèrles tot lo que la vista descobria, y cada floreta gròga, qu'havia nat per dins es sementès, mostrava, tota gojosa, una preciosa llágrima. Ses esquelles donavan a comprende, que ses auvéyes, anávan a fé sa séua cotidiana pastura, de méntres qu'es tòns aguts d'es fabiól, responian a n'es baxos de ses xeramies d'es pastós. Entretant, es sòl s'axecava tot llambriné d'es sèu llit brodat d'estrelles, mirant amb orgull, sa grandesa y galanura d'es séu pas-seitx. Llavó sa naturalesa mostrava tota sa séua esplendides, lo mateix qu'una mare quant reparteix ses séues caricies entre ets séus petits; y tota sa séua generosidad, lo mateix que Cristo, quant

estén sos brassos redentós per sa llibertat d'es mortals.....

En Miquèl s'acostà à sa finestra y quant va contemplà es cuadro hermostisim que s'hi li oferia à devant sa vista, esclamá tot gojós:

—¡Benhaja Mallorca!

Mentres En Miquèl guaytava, sentí subaix de sa finestra, es rall de dues donetes que, dematineres, havian partit cap à l'Iglesia abans d'hora, pues sa campana encara no feya mòure sa séua llengo de bronzo cridant à primera missa.

Sa conversa d'aquestes dues dones era indiferent à n'En Miquèl, encara qu'elles donassen molta d'importancia à s'assunto. A un pòble petit, ja se sab, qu'un descuyd ó sa friolera més insignificant, ja basta perque la gent fassa mil y mil comentaris y en parli per molt de témps, axò es natural, perque un pòble qu'es modèlo de bones costums s'escandalisa de no rès, méntres qu'un pòble mal educat no s'escandalisa may.

Després qu'aquelles dues donetes hagueren parlat de lo que volgueren, sa conversa va caure sobre En Miquèl, que seguia guaytant y qu'havia tengut prou paciència per escoltarles fins llavò.

—Escolta, ¿que sabs qui devia essè es llicenciat qu'arribà ahí à horabaxa? (preguntà una.)

—No'u sé; s'escolanet me va dí que li demaná per na Francina d'es Puitxet y per n'Isabèl de can Tòfol. Jò sospit que no sia qualque soldat que duga sa fè de mòrt d'En Miquèl d'es Puitxet.

—O que duga es doblereis qu'hauria aplagadets à sa mare.

Amb axò comensàren à fé rotlet altres donetes, amb sa séua manta nègre amb blondes y s'indispensable rosari de llágrimes de viu, y que xep-à-xep caminavan cap à l'Iglesia, pues sa campana donava ses darreres batayades.

Es Vicari havia dextat tot sòl à n'En Miquèl per anà à arreglà lo precis de l'Iglesia. Antes d'anarsen, li havia encarregat que ohís sa primera missa desde una tribuna, perque no volia que ningú el vés, fins que seria s'hora. En Miquèl obehí ses ordes d'es Vicari y quant sentí sa campana de la sacristia sortí per un hortet que donava per darrera sa vicaria, s'en pujá per una escala de caragòl y s'aturá à una de ses tribunes d'es costat del cò.

S'Iglesia era com una de tantes de ses que se véuen à Mallorca; tres capelles per banda un altà majó adornat amb senzillès amb una Puríssima que si bé no era cap òbra d'art respirava cert misticisme, y à devant élla hey penjava una llàntia de llautó, gròssa y ben forjada. S'altà majó estava mazell de flors com es costum enramá en es mes de Matx dedicat à la Vèrge María y amb sos ciris encèsos, amb sos perfums de ses flors y encèns y es silenci religió

qu'es notava à dins es Temple feyan d'aquest sant lloch un petit Paradís.

Comensà sa missa, que celebrava un capellà estèrn, junt amb sa plática d'es mes de María que feya es Vicari desde sa trona, y quant fonch à n'es solemne acte de s'Elevació, En Miquèl que desde sa tribuna ohía sa missa atent, se trobà à un lloch desconegut respirant amors y poesia; y es qu'un còr nòble y cristià sent una inefable ventura amb s'acte més gran de sa nòstra santa religió.

Acabada sa missa En Miquèl s'en tornà à cas Vicari procurant que ningú el vés.

Es Vicari partí, com havia promès, à ca sa mare d'En Miquèl. Quant arribà à la casa sa veyeta agranava sa carrera.

—Bòn dia, bòna gent. ¿Qu'ha passat bòna nit na Francina? (preguntà es Vicari.)

—Si vostè sabés que ni jò ni ella hem pogut aclucá la vista desde ahí vespre...

—¿Y axò? (digué es Vicari entrant à dins sa cambra de sa malalta.)

—Vostè, (digué na Francina,) me va trèure En Miquèl y m'ha fèt pensá molt. Si sab cert qu'es mòrt m'ho diga d'una vegada, y....

—¡Y té rahó! (afagí sa veyeta.)

—Ydò bònno.... es téu fíy es viu.

—¿Que vòl dí?... ¡Vostè m'engana!

—Es viu y está ben bò.

—¡Oh! jò vuy sèbre d'ahont heu sab; vuy veure sa carta; jò no'u vuy creure; axò será un sòmit, jaxò será una mentida!

Y de sa boca de sa malalta sortian mil paraules confuses y arremolinades.

—Vat' aquí sa carta qu'he rebuda.

Y amb axò es Vicari se tragué un papé blanch y fènt com que lletgírlò, li déya qu'En Miquèl estava bò, que ja tenia sa llecència y que molt prést se posaria en camí per vení cap à Mallorca.

Es Vicari doblegá es papé y l'entregá à na Francina; aquesta després de besarló y bañarló de llágrimes, el guardá entre ses séues mans, lo mateix qu'un avaro qu'ha perdut es séu tresò y el torna trobá.

—Bònno, (digué es Vicari,) ja veus qu'En Miquèl pòt havé fèt tanta via com aquesta carta, jò no estrañaria que demá qu'es dilluns vengués per València.

—¡Ay Déu meu! ¡En haverló vist, ja'm puch morí! Jò'm pèns que de s'allegria tornaré loca!

—Lo qu'impòrta es que no fasses cap beneytura, (digué es Vicari mentres sortia per anarsen.)

Quant es Vicari passava es portal, se topá amb sa veyeta que ja venia de fé à sèbre lo que succehía à tota la vila.

Sa veyeta digué petit à n'es Vicari.

—¡En durá de doblereis fèts en sèt anys! ¡y éll qu'era tan aplegadó!

—¡Éll que venga bò y amb sos brassos bònns per fé feyna! (contestá es Vicari en tò de reconvenció.)

—Té rahó, emperò.....

Es Vicari la dexá sense escoltarla.

(Acabarà.)

F. G. MIR.

EL PATRÒ.

Atlòts, sa barca está llèsta,
Ben neta, amb so sèu d'ahí.
Qui amb ella vulga vení
Tendrá navegá de fèsta.

Jò vatx à arriá totduna.
Qui n'es, en sortí sa lluna
Que s'en vénga à bordo à jèure
Que bòn negoci hem de trèure.

Un cént per ú
Hem de guañá de segú....

Atlòts, à la part anám;
Feyna igual tots hey posám....
Fòra som, quant tornarém
Partirém lo que treurém.
Jò en prèneh tres y vòltros dues,
Que Patrò som y ténch rues
Qu'encara no teniu vòltros,
Ben partit sia entre nòltros
Tròb que just es
Dos per vòltros, per mí tres.

Atlòts; atesém s'escòta
Y durem milló derròta.
Orsa Péra, issa Simó,
Qu'es témps no pòt sè milló.
La mar com òli y bòn vént
Que tòca un pòch de ponént.
Si mos aguanta y no dexa
A carregá anám de xéxa;
Y es ben segú
Es guañá trenta per ú.

Jaume, puja sobre l'abre,
Tú qu'has mamat llet de cabra;
Y vèlta si veus tortugues
O qualque estòl de llampugues.
Com per s'òlla no tenim
Ni carn, ni pòrch, ni sahím,
Y som pòbres com Sant Péra
Dinarém d'una caldéra.
Jò no vuy rès
Però menjau vòltros tres.

Atlòts, sa pòsta des sòl
Mos señala llevantòl.
Anem à Algé y en torná
Tocarém à Gibraltá.
Y entre quincalles franceses;
Textis y ròbes ingleses,
Gastarém tota la mòta
Per guañá milló marròta.
Un déu per ú
Podrem trèure cadascú.

Sa barca duym estibada
De contrabandó y civada.
Si trobam s'escampavía
Darli en popa y à fé via.
Promet tres parts de Rosari
Si no topám cap corsari,

Ni vaxéll, ni guarda-còstes,
Ni casta de semblants hòstes.
Perillós es
Si en veym un no guañà rès.

Mal témps, atlòts, mos ho deya
'Vuy dematí aquella sèya.
Vaja, feys s'obligació
Que teniu un bon Patró
Tòtduna que la mar manch
Dirèm un Crèdo à La Sanch.
Vént de proa, y bufa massa.
Cassa, Péra, cassa, cassa,
Y alèrta tú
No fassem tots capirú.

Atlòts, remau qu' à ponéut
Frèssa hey vetx y no hey ha vént,
Via fóra, que 'n fé fosca
Mos tirám dins Cala-Mosca....
¡Viva!!! Traguem sa guitèrra
Qu'es fardos ja son en tèrra.
Es viatge ja está llést
Convé passem contes prést.
Y vòltros tres
Sabreu lo guañat quant es.

Tant per compra, tant per gastós;
Tant per eynes, tant per trastos;
Tant per menjua y galleta;
Tant per papés y boileta.
Tant per seu, pèga, sullèca,
Y apadassá sa pullèca.
Tots es gastós des sortí
Vuy que caygan demunt mí;
Cèro y duch ú
Tres per mí y rès per tú.

Tant à Algé per sa matxina,
P' es nou ròl y per propina.
Tant à cas Consignatari
Per tapá ets uys des corsari.
Suma tant... Téncn molta d' ánsia
Que mos súrtiga ganancia.
¿Qu es lo trèt? ¿Tants de reals?
Vé just. Cabals y cabals.
Cèro y duch tres,
Per mí tres y per tú rès.

—Tú que sabs de contes, Jaume, un pòch;
¿Has entés es conta des Patró?
—¿Jò?... No.
—¿Y tú?—Tampòch.—Ni jò tampòch.

PEP D' AUBEÑA

CARTA TERCERA.

16 Setembre de 1881.

Amigo Tòfol: De tantes còses voldria
parlartè que no sè per hont comensá.

Dimecres decapvespre fèren ses *regates*
à dins má, que vénen à essè corre-
gudes amb bots al rem y amb barquetes
à la vèla. Fórsa de gent heu mirava de
dalt sa murada sense es perill qu' hey
sòl havè à ses carreteres quant se desa-
fian es cavalls de més anomenada

Dijous dematí partíren es prèmis des
Certámen, dins es saló de sa Diputació,
mentres dins es pati movian un soroll
que no dexavan sentí ni es Secretari ni
ses poesíes qu' hey llegíren. Dech ha-
vertè de dí que tots es literats que 'n
váren trèure *raca* son des nòstros, vuy
dí: verladés ignorants.

Sa vetlada en es Teatro; casi, casi
bé. Palcos y llunetes plènes de gom en
gom. Dues còses li lleváran sa seriedat,
y foren una costura de nines amb sos
vestits tant curts que mostravan es jo-
noys; y un ram de cabermòni que s' ar-
má derrerera es taló entre ets artistes
sobre si tú vas devant ò jò derrerera. Un
en sortí à cantá amb una má dins sa
butxaca, fènt cara à ses Mussés des cèl-
rás; es públich *atent y respetuós*.... à
ratos; perque ja sabs que nòstros lo ma-
teix feym dins es Teatro que dins sa
Plassa de Tòros.

S' Exposició s' obri divèndres, sense
més autoritats que un quants Guardies
civils y Municipals; sa Comissió y es
seu digna President haguèren de fè es
gasto.

A ses corregudes dins Son Riera, no
hey vatx essè, supòs que no hey vatx fé
falta.

Ses fètes à la Rambla y à l'inglesa...
es primé dia s'aturàren abans de co-
mensá; y es segon pich, es públich no
hey fé molta nòsa.... buñòls sense
forat.

A *La Pursiana* música cada vespre,
un abre y un rahòl; ball dins ses barra-
ques des *Círculo*, quatre forastés enre-
dant la bòga.... y molta de serena.

Valga qu' es pòbres n' haurán trèt un
bòt grapat de pans y moltes lliures d' ar-
ròs que los han repartit.

Tant sòls per axò podrem cantá es
Te-Deum.

Me manca témps per dirtè lo demés
que fás contes ensivellartè amb una al-
tre carta.

Sempre téu

JOLIÀ CAMALI.

P. D. Haurás reparat que no t' hi
pòs estampes; no es que no en tenguem
de bones, però les guardam per quant
fassem un altre número extraordinari.

SA MÚSICA DEL MON.

Qui la vida passa
Dins fonda ò café
Maldament guany massa
Mav renlega ré.

Ni pare ni mare
Téncn já, som fadrí:
Y es axò per are
Lo que 'm passa à mí.

Puch dí que no téncn
Casa ni fogá,

Sempre vatx y vénch,
Tal vida no 'm fá.

No sént alegría,
Visch còm un mussòl,
De nit y de dia,
Sempre estich tot sòl.

Y sem còm sa jaya
Miquèla qu' está
Penjada amb sa saya;
També estich en lá.

Nina, jò voldria
Amb tú mitx partí;
¡Ay quina alegría,
Si me dius que sí!

Voldria qu' anássem
A veure es Rectó
Y que mos casássem,
¿Me farás tal dó?

Tornem sa respòsta
Qu' esper à su-quí
Ja que pòch te còsta
Que me digues sí.

Jò de pèus en tèrra
No 't faré tocá,
En pau y en guèrra
Sempre 't duré en lá.

Anirás vestida,
Tendrás pá al rahòl,
De sa méua vida
Tú serás es sòl.

Perque sempre rigues
En hòch de plorá,
A tot quant me digues
Respondré: Si fá.

Si vòls tení did
Moñera y padrí
Tèta y galereta,
Conta sempre amb mí.

Si vòls tení jòyes
Moñes de crapè,
Y altres birim-bòyes
Mav te diré ré.

De ta má preciosa,
De ton bell amó,
Jò esper qu' amorosa
M' en farás el dó

PEP D' AUBEÑA.

XEREMIADES.

Es President de sa Junta de *Fires* y
Fèstes ha pensat amb L'IGNORANCIA con-
vidantlè à totes ses funcions que s' han
fètes. Lo mateix podem dí d' ets altres
Presidents de Seccions d' aquesta. Per
lo mateix à tots los donam les gracies
més espressives per sa seua atenció, y
los desitjam milló èxit per ses de l' any
qui vé.

**

Fins ara ningu, per bé que cercás, ni
havia trobat ses *Fires*, ni es *Real* de
ses *Fires*.

De divèndres en devant ja no 'u pòren

